

На свеченото отворање на изложбата настапи и легендата на македонскиот театар, неповторливата Вера Вучкова, со извадок од драмата "Антица" на Ристо Крле. Таа е позната како учесничка во првата претстава на македонската професионална театарска сцена, во далечната 1945 година.

Пишува: Ружица ГОЧЕВСКА

Сто и триесет години од раѓањето на Војдан Чернодрински, 100 години од раѓањето на Антон Панов, 105 години од смртта на Ристо Крле и 10 години од смртта на Васил Иљоски, значајни датуми достојни за почит кон великаните на македонската драмска литература. Нивните дела претставуваат посебно поглавје во основањето, растежот и подемот на македонското драмско творештво.

Но, зарем заслужи изложбата во чест на овие темелници на македонската литература да доцни, а што е уште посрамно да не биде ком-

плетно презентирани. Синдромот на себенепочитување не е нешто ново. Нејсе.

На изложбата, која е предвидена да трае до денес (18 ноември), беа претставени делата на овие втемелувачи на македонскиот театарски текст, како и автографии, фотографии, предмети поврзани со творчката работа на авторите, лични документи и други сведителства од нивниот секојдневен живот. Исто така, беа изложени и костими од драмските претстави работени според нивни текстови, потоа плакати, фотографии, критики и друг вид информативен материјал во врска со претставите.

Чернодрински, Панов, Крле и Иљоски се имињата кои го поставија меѓникот на македонската драматургија, но сејќи го предзнакот на национално и социјално осознавање и осамостојување.

Ако Константин Миладинов, Рајко Жинзифов и Григор Прличев, со силата на поетскиот говор ја везеа македонската поетска мисла, преку Џинот, Чернодрински, Панов, Крле, Иљоски и други се ткаеше македонската драмска приказна. Не случајно е потенцирано името на Џинот, бидејќи токму тој во македонските учебници по драматургија фигурира како родоначалник на театарот и прв

драмски писател. Сè она што следува по него е нижење на една успешна драмска алка, чие творештво денес е култен споменик.

Македонската драма е создадена во најтешкиот период на македонската историја. Македонскиот народ, иако распарчен по Балканските војни, иако национално и социјално разнебитен, жилаво се опирал пред налетот на поробувачите. Неговото духовно опстојување воскреснувало преку литературата, која денес остава неизбришливи траги. Драмските дела од овој период имаат трајни и неодоимливи вредности за севкупната наша литература.

Цврсто потпирајќи се на автентични настани, проткаени со богат фолклорен материјал, битот како основа, созда-

вани на народен говор, драмските оставнини од овие великани нè потсетуваат на едни одамна заборавени вред-

ности. Токму во тој мрачен период настануваат "Бегалка" и "Чорбаџи Теодос" од Васил Иљоски, "Печалбари" од

Антон Панов, "Парите се отепувачка", "Милион маченици" и "Антица" од Ристо Крле, кои со своите уметнички вред-

КОЛКУ ГИ ПОЧИТУВАМЕ НАШИТЕ ВЕЛИКАНИ?

ЈЕЛЕНА ЛУЖИНА, ТЕАТРОЛОГ

Македонската театрологија, македонската литературна наука, но и културната историја на македонскиот народ има сериозни причини, ама и обврски постојано, не само пригодно или инцидентно, да потсетуваат на интригантниот феномен, кој вообичаено го именуваме како битова драма.

Театрологијата можеби најмногу е обврзана со отсекогаш да ја истражува, толкува и вреднува исклучителната историска и културна мисија, што битовата драматика ја носи не само спектакуларно, но исклучително и функционално.

Имено, театрологијата постојано нагласува дека се работи не само за одредена литературна или театарска појава, туку за вистинска мисија, која во еден мошне чувствителен историски и геополитички момент битно придонесувала кон развојот на одредени урбани културни стандарди на овие балкански простори.

Не смее да се заборава најважното, а тоа е пробив и афирмација на битовата драматика, која од сцената зборувала на повеќе македонски говори. Таа битно придонесувала за официјализирање и стандардизирање на македонскиот јазик.

ности и денес побудуваат интерес кај публиката, та со право можеме да ги прифатиме како класика на македонската литература.

Општоприфатливоста кај театарската публика и кај стручната критика нив ги следи и до денешни дни. Оттука е и впечатокот дека секое сегашно нивно сценско преточување, значи и ново толкување, нескриена возбуда за режисерите и за актерите, при што пораките добиваат нови димензии.

Несомнено, драмското творештво на овие великани зрачи со уверливо сведоштво за моќта на македонската мисла во тој период, исклучителната функција на народниот говор и битовата нишка.